

в умовах воєнного стану.

### ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 17.04.2023).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України № 389-VIII від 12. 05. 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 17.04.2023).
3. Столітній А., Нестеренко С. Інститут негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: сутність, завдання, суб'єкти проведення. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. №4. С. 204-213.

УДК 343

**Пивоваров В. В.**

*к.ю.н., доцент, завідувач відділу  
дослідження проблем  
кримінально-виконавчого права  
Науково-дослідного інституту  
вивчення проблем злочинності  
імені академіка В.В.Сташиса  
НАПрН України*

### **ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПАРТАМЕНТУ З ПИТАНЬ ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ**

Як передбачено Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» (ст. 1), систему центральних органів виконавчої влади складають міністерства України (далі - міністерства) та інші центральні органи виконавчої влади.

Система центральних органів виконавчої влади є складовою системи органів виконавчої влади, вищим органом якої є Кабінет Міністрів України. Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики. Повноваження міністерств, інших центральних органів виконавчої влади поширюються на всю територію держави.

Разом із тим, у ст. 13 зазначеного Закону передбачається, що Міністерства мають право створювати територіальні органи міністерства. Територіальні органи міністерства утворюються як юридичні особи публічного права в межах граничної чисельності державних службовців та працівників міністерства і коштів, передбачених на утримання міністерства,

ліквідовуються, реорганізуються за поданням міністра Кабінетом Міністрів України.

Територіальні органи міністерства можуть утворюватися, ліквідуватися, реорганізуватися міністром як структурні підрозділи апарату міністерства, що не мають статусу юридичної особи, за погодженням із Кабінетом Міністрів України. Територіальні органи міністерства утворюються у випадках, коли їх створення передбачено положенням про міністерство, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Територіальні органи міністерства можуть утворюватися в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, районах у містах, містах обласного, республіканського (Автономної Республіки Крим) значення та як міжрегіональні (повноваження яких поширюються на декілька адміністративно-територіальних одиниць) територіальні органи (у разі їх утворення).

Територіальні органи міністерства діють на підставі положень, що затверджуються міністром. Типове положення про територіальні органи міністерства затверджується Кабінетом Міністрів України.

Територіальні органи міністерства набувають статусу юридичної особи з дня внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань запису про їх державну реєстрацію як юридичної особи.

У запиті ставиться під сумнів правовий статус Департаменту з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції України, наводяться відповідні юридичні аргументи і міркування. Відтак, зазначаємо наступне.

Департамент був утворений як юридична особа публічного права - міжрегіональний територіальний орган Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 20.

Аналогічна норма міститься й у Положенні про Департамент з питань виконання кримінальних покарань, яке затверджене наказом Міністерства юстиції України від 21.12.2020 р. № 4403/5, згідно якого Департамент є *міжрегіональним територіальним органом* Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань.

Потрібно звернути увагу, що ще у 2016 році постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 348, як юридичні особи публічного права територіальні органи Міністерства юстиції були утворені міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації (у подальшому з їх назв були виключені слова « та пробації»): Західне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції; Південне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції; Південно-Східне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції; Північно-Східне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції; Центральне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції; Центрально-Західне міжрегіональне

управління з питань виконання кримінальних покарань та пронації Міністерства юстиції.

Одночасно з утворенням Департаменту були ліквідовані як юридичні особи публічного права територіальні органи Міністерства юстиції: Адміністрацію Державної кримінально-виконавчої служби України; Центральне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції. При цьому Департамент з питань виконання кримінальних покарань визнаний правонаступником територіальних органів Міністерства юстиції, які ліквідуються (тобто, Адміністрації Державної кримінально-виконавчої служби України та Центрального міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції).

Аналіз наведених нормативних актів вказує на певну суперечливість правового статусу Департаменту, який не є центральним органом виконавчої влади, проте виконує функції саме останнього. З урахуванням цієї обставини сумнівним є законність подібного підходу до організації процесу виконання кримінальних покарань.

Проблемним є й співвідношення правового статусу Департаменту з засадами, визначеними у ст. 9 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України». Неузгодженість між чинними нормативно-правовими актами, їхнє протиріччя з одного й того самого предмета регулювання, а також суперечність між двома або більше формально чинними нормами права, прийнятими з одного і того ж питання, в теорії права відомі як колізія норм права. Колізія норм права вирішується шляхом вибору того нормативного акта, який має бути застосований до конкретного випадку (юридичного факту).

Відомо кілька способів, за якими в практиці юриспруденції можливо визначити той нормативно-правовий акт, яким слід керуватися.

1. У разі існування неузгодженості між нормами, виданими одним і тим самим нормотворчим органом, застосовується акт, виданий пізніше, навіть якщо прийнятий раніше акт не втратив своєї чинності. Така неузгодженість найчастіше виникає внаслідок того, що прийняття нової норми не завжди супроводжується скасуванням "застарілих" норм з одного й того ж питання.

2. У разі існування суперечності між актами, прийнятими різними за місцем в ієрархічній структурі органами - вищестоящим та нижчестоящим, застосовується акт, прийнятий вищестоящим органом, як такий, що має більшу юридичну силу.

3. У разі існування неузгодженості між актами, виданими одним й тим же органом, але які мають різну юридичну силу, застосовується акт вищої юридичної сили. Наприклад, у випадку суперечності норм закону та Конституції України, які прийняті Верховною Радою України - колізія вирішується на користь Конституції, яка має найвищу юридичну силу.

4. При розбіжності між загальним і спеціальним нормативно-правовим актом перевага надається спеціальному, якщо він не скасований виданим пізніше загальним актом.

Відтак, право на створення територіальних правлінь надане Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» всім центральним

органам виконавчої влади, і саме цей законодавчий акт є спеціальним відносно функціональних можливостей міністерства. Тому саме положення цього закону і повинні застосовуватись, проте з дотриманням і інших, визначених в цьому актів, вимог.

УДК 343”364”(082)

**Пілюков Ю. О.**

*к.ю.н., доцент кафедри кримінального  
права та процесу,  
Західноукраїнський національний  
університет.  
Провідний фахівець,  
Тернопільський НДЕКЦ МВС України*

## **АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СЛІДЧОГО ОГЛЯДУ ОБ’ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ОБСТРІЛІВ ТА БОМБАРДУВАНЬ**

За фактами вчинених воєнних злочинів у війні росії проти України найчастіше порушуються кримінальні провадження за ст. 438 КК України «Порушення законів та звичаїв війни». На сьогодні актуальним питанням їх розслідування є проведення слідчих оглядів об’єктів критичної інфраструктури, які зазнали артилерійських обстрілів та бомбардувань.

Тактика ведення бойових дій в осінньо-зимовий період 2022-2023 років характеризувалась інтенсивним застосуванням агресором масованих артилерійських обстрілів та бомбардувань об’єктів критичної інфраструктури. Згідно Закону України «Про критичну інфраструктуру» від 16. 11. 2021 року № 1882-ІХ, такі об’єкти є стратегічно важливими для функціонування економіки і безпеки держави [1].

До об’єктів критичної інфраструктури належать підприємства та установи, що відносяться до галузей енергетичної та хімічної промисловості, транспорту, банків та фінансів, інформаційних технологій та телекомунікацій, продовольства, охорони здоров’я, комунального господарства тощо. Виведення їх з ладу або руйнування суттєво впливає на стан національної безпеки і оборони, завдає значної шкоди життєво важливим національним інтересам країни.

Як показала практика ведення бойових дій, ворог, переважно, здійснює обстріли та бомбардування об’єктів критичної інфраструктури за допомогою зенітно-ракетних комплексів типу С-300, баражуючих боєприпасів - дронів-камікадзе «Shahed», запалювальних боєприпасів типу «9М22С», випущених з реактивних систем залпового вогню РСЗВ. Авіація і корабельна артилерія противника активно застосовує крилаті ракети типу «Калібр», «Іскандер», «Кинджал», уламково-фугасно-запалювальні авіабомби «ОФЗАБ-500», які через свою потужність і часто некерованість віднесені до засобів ураження